

Meta-analysis of Self-differentiation Studies in Iranian Families

Salar Seyyed Majidi¹ , Keyvan Salehi^{2,3*} , Yaser Madani^{2,3} , Somaye Shahmoradi^{2,3} ¹Ph.D student in counseling at Aras International Campus, University of Tehran, Iran²Faculty of Psychology and Education, University of Tehran, Iran³Aras International Campus, University of Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 26 Sep 2022

Accepted: 1 Jan 2023

ePublished: 9 May 2023

Keywords:

- Differentiation of self
- Family
- Meta-analysis
- Self-differentiation
- Systematic review

Abstract

Background. Enjoying family life and interpersonal or marital relationships as well as feeling satisfied are among the main desires of every person. Numerous studies show that self-differentiation is one of the most important intrapersonal and interpersonal elements in families, especially in Iranian ones, which is also associated with other psychological phenomena.

Methods. This study was performed using the meta-analysis technique by integrating the results of various studies conducted in the field of consequences and preconditions of their differentiation in Iranian families. To this end, 33 eligible and acceptable studies were selected and meta-analyzed. Data collection was performed using a meta-analysis checklist. This study was based on 6205 samples and 33 sizes of effect.

Results. The findings indicated that the effect size of the predictors and consequences of self-differentiation in Iranian families had a large-sized average effect ($r=0.46$, $SE=0.06$, $1, P<0.001$).

Conclusion. Based on the findings, self-differentiation in the position of predictor and criterion variables was related to different psychological characteristics in Iranian families.

Practical Implications. The results of this study, in addition to enriching national science and knowledge and guiding future studies, provided a comprehensive understanding of this psychological characteristic in the cultural and social context. Also, it can have special practical consequences in designing and developing treatment protocols based on self-differentiation in families according to the culture of our country.

How to cite this article: Seyyed Majidi S, Salehi K, Madani Y, Shahmoradi S. Meta-analysis of Self-differentiation Studies in Iranian Families. *Med J Tabriz Uni Med Sciences*. 2023;45(2):101-116. doi: 10.34172/mj.2023.017. Persian.

Extended Abstract

Background

Self-differentiation was first conceptualized by Murray Bowen as a measure of a person's ability to differentiate between intellectual and emotional processes. This means that self-differentiation is reaching a level of emotional maturity where a person can make intellectual and independent decisions in different situations without drowning in

the atmosphere of those situations. In Bowen's theory, self-differentiation plays a key role in a person's growth and achieving mental health as well as having desirable relationships. In the family systems theory, the key to one's mental health lies in having both a sense of belonging to the family and of their self-differentiation. The main goal of self-differentiation is to establish a balance between

*Corresponding author; Email: keyvansalehi@ut.ac.ir

© 2023 The Authors. This is an Open Access article published by Tabriz University of Medical Sciences under the terms of the Creative Commons Attribution CC BY 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

feelings and thoughts. Bowen considers self-differentiation to be the greatest achievement of human development, which is the ability of a person to maintain her/his independence in close relationships with others. Empirical evidence widely supports the relationship between high levels of self-differentiation and the psychological and social health of individuals. Also, studies showed that self-differentiation is not an independent entity from the cultural and social background. Hence, counselors and psychotherapists need to study and understand this psychological structure in the social and cultural context.

Methods

Accumulation of knowledge and information with current scientific and technological advances has created a problem, or to put it in better words, a crisis, which is mainly caused by the large volume and excessive dispersion of scientific publications even in a specific subject. This problem causes difficulty in finding objective knowledge and applying it to various studies. Hence, one of the most important strategies to discover the gaps in research is possible through the systematic study and review of the theoretical and practical foundations of a phenomenon. Meanwhile, a systematic review has different methods, one of which is meta-analysis. Meta-analysis is a method of statistical analysis that results from combining the findings of other studies. Meta-analysis has also been used in this research; the research process was carried out according to Prisma, and the goal was to conduct a meta-analysis of the scientific background related to the studies of self-differentiation in Iranian families. Since the initial stages of any systematic review include a complete and accurate search strategy for the existing background, in March 2022, an advanced and accurate search was conducted using Boolean operations through the relevant keywords in the Persian language. The search was conducted in five Iranian scientific databases, including sid.ir, ensani.ir, noormags.ir, magiran.com, and civilica.com. Then, evaluations and reviews were done using the meta-analysis checklist. CMA software was also used for sensitivity analysis. After

the review and evaluation process in the selection of studies in the research, 33 articles were finalized.

Results

The findings indicated that the effect size of the predictors and consequences of self-differentiation in Iranian families had a large-sized average effect ($r=0.46$, $SE=0.06$, 1 , $P<0.001$). Also, the results of the meta-analysis of the relationship between self-differentiation and other psychological characteristics in Iranian families were significant. In the reviewed studies, self-differentiation was mainly in the predictor variable position, which included 74% of all selected studies. The predicted variables by self-differentiation were attachment styles, lovemaking styles, communication patterns, sexual satisfaction, marital satisfaction, marital commitment, marital compatibility, marital intimacy, self-actualization, psychological well-being, conflict resolution, incompatible schemas, occupational burnout, emotional dyslexia, anxiety and depression, psychological and social problems, marital burnout, and marital conflicts. In five studies, self-differentiation was the criterion variable, which included 26% of the studies. Self-differentiation was predicted by these variables of family communication models, attachment styles, personality traits, feelings of happiness, and sexual awareness. Also, the findings of the present study were in line with other similar studies that had been conducted in other cultures where self-differentiation was related to other positive psychological characteristics in individuals or family members, and on the contrary, a low level of self-differentiation predicted psychological problems such as depression, anxiety, and marital conflicts. Considering that this research was a study of self-differentiation in Iranian families, the geographical scope of the selected studies was presented as a percentage where the distribution was as follows: 27% in the center of the country, 24% in the north, 23% in the east, 15% in the west, and 11% in the south.

Conclusion

With a systematic review of the research background related to self-differentiation in families, the important position of it became clearer as one of

the most well-known variables for researchers and professionals in the field of counseling and family therapy. In this meta-analysis, self-differentiation was examined according to its social and cultural context, that is, in Iranian families, because with the progress of psychological science in the current century and concerning the new issue of multiculturalism in psychotherapy, it is now clear that studying psychological characteristics in its cultural context will have better results. It can be stated that self-

differentiation is related to different psychological characteristics both in the interpersonal and intrapersonal dimensions. In addition to guiding future studies, the results of this study provided a comprehensive understanding of this psychological characteristic in the cultural context. Also, it can have special practical consequences in designing and developing treatment protocols based on self-differentiation in families according to the culture of our country.

فرا تحلیل مطالعات خود تمایزیافتگی در خانواده‌های ایرانی

سالار سیدمجیدی^۱، کیوان صالحی^{۲،۳}، یاسر مدنی^{۲،۳}، سمیه شاهمرادی^{۲،۳}

^۱ دانشجوی دوره دکتری تخصصی رشته مشاوره، پردیس بین‌المللی ارس دانشگاه تهران، ایران

^۲ دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، ایران

^۳ پردیس بین‌المللی ارس دانشگاه تهران، ایران

اطلاعات مقاله

سابقه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۴

پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱۱

انتشار برخط: ۱۴۰۲/۲/۱۹

کلیدواژه‌ها:

- خود تمایزیافتگی
- خانواده
- خود متمایزسازی
- فراتحلیل
- مرور نظام‌مند

چکیده

زمینه. همه افراد به دنبال این هستند که از زندگی خانوادگی و روابط میان فردی خود لذت ببرند و احساس رضایت‌مندی داشته باشند. پژوهش‌های زیادی نشان می‌دهند که خود تمایزیافتگی یکی از مهم‌ترین عناصر درون فردی و بین فردی در خانواده‌هاست که با سایر پدیده‌های روانی نیز در ارتباط است.

روش کار. این پژوهش با استفاده از روش اسنادی و به شیوه فراتحلیل با یکپارچه کردن نتایج حاصل از مطالعات مختلف انجام شده در حیطه پیش‌بینی‌کننده‌ها و پیامدهای خود تمایزیافتگی در خانواده‌های ایرانی انجام شد. به این منظور ۳۳ مطالعه که واجد شرایط بود انتخاب و فراتحلیل روی آن‌ها صورت گرفت. داده‌ها از پنج پایگاه علمی گردآوری و در ادامه کار با استفاده از فهرست واری فراتحلیل انجام شد. پژوهش حاضر مبتنی بر ۶۲۰۵ نمونه و ۳۳ اندازه اثر است.

یافته‌ها. یافته‌های این مطالعه نشان داد که میزان اندازه اثر پیش‌بینی‌کننده‌ها و پیامدهای خود تمایزیافتگی در خانواده‌های ایرانی معنادار است و همچنین نتیجه فراتحلیل مشخص کرد که میزان اندازه اثر کلی در این پژوهش معادل با ۰/۴۶ است و از نظر آماری در سطح معناداری ۰/۰۰۱ قرار دارد که مطابق با جدول کوهن بزرگ ارزیابی می‌شود.

نتیجه‌گیری. بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت که خود تمایزیافتگی در جایگاه متغیرهای پیش‌بین و ملاک با ویژگی‌های مختلف روان‌شناختی در خانواده‌های ایرانی در ارتباط است.

پیامدهای عملی. نتایج مطالعه حاضر علاوه بر غنی‌سازی دانش بومی و راهنمایی برای پژوهش‌های آتی، شناخت جامع این سازه روان‌شناختی در بستر فرهنگی را فراهم کرده و همچنین می‌تواند پیامدهای عملی ویژه‌ای در جهت طراحی و تدوین پروتکل‌های درمانی مبتنی بر خود تمایزیافتگی با توجه به فرهنگ کشورمان داشته باشد.

مقدمه

هستند^۲. خانواده عمده‌ترین انتقال‌دهنده ارزش‌های فرهنگی و الگوهای رفتاری افراد در بافت اجتماعی و نژادی است.^۳ خانواده به عنوان پایگاه مهم اجتماعی با قدرت و تحکم خود رفتار اعضا را تحت تاثیر قرار می‌دهد و جامعه را نیز با نیرویی پنهان تحت سیطره خود در می‌آورد. علاوه بر روابط میان اعضای خانواده، خود خانواده هم رابطه‌ای پیوسته و دو سویه با نظام‌های بزرگ‌تری همچون نظام اجتماعی/فرهنگی دارد.^۴

خانواده موثرترین عامل شکل‌دهنده شخصیت و تامین‌کننده سلامت روان انسان است. این نقش در تمام مراحل مختلف

نظام خانواده، یک نهاد اساسی و محوری در جامعه و به عنوان هسته اولیه برای سایر نهادهای اجتماعی و فرهنگی به شمار می‌رود. همچنین نظام خانواده کوچک‌ترین واحد اجتماعی محسوب می‌شود که بنیان اجتماع و واحدهای بزرگ‌تر اجتماعی را می‌سازد و به آن شکل می‌دهد.^۱ افرادی که در این واحد کوچک اجتماعی به صورت همه جانبه رشد یافته و تربیت می‌شوند و در نهایت وارد جامعه‌ای بزرگ‌تر می‌شوند، به میزان رشد و شکوفایی‌شان در سلامتی و ارتقای واحدهای اجتماعی و بزرگ انسانی نیز سهیم

*نویسنده مسؤول؛ ایمیل: keyvansalehi@ut.ac.ir

حق تألیف برای مؤلفان محفوظ است. این مقاله با دسترسی آزاد توسط دانشگاه علوم پزشکی تبریز تحت مجوز کپی‌رایت کامنز (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0) CC BY 4.0 منتشر شده که طبق مفاد آن هرگونه استفاده تنها در صورتی مجاز است که به اثر اصلی به نحو مقتضی استناد و ارجاع داده شده باشد.

در حکم مسیر زندگی است نه این که یک حالت وجودی یا بودن باشد.^{۳۳} به عقیده پاپرو به همان اندازه که فرد توانایی دارد تا با وجود اضطراب شدید در خانواده، رفتار خود را مطابق اصول منطقی و متفکر هدایت کند، درجه یا سطح تفکیک یا تمایزیافتگی او را نشان می‌دهد. از دیدگاه بوئن، خود تمایزیافتگی برای سالم بودن روان هر فرد ضروری است و توانایی تحمل اضطراب را افزایش می‌دهد و از جذب اضطراب دیگران نیز جلوگیری می‌کند.^{۳۴} بوئن خود تمایزیافتگی را بزرگ‌ترین دستاورد رشد انسان می‌داند که توانایی یک شخص در حفظ استقلال خود در روابط صمیمانه با دیگران و همچنین بیانگر توانایی در ایجاد تعادل بین عقل و هیجان است.^{۳۵} خود تمایزیافتگی، توانایی تنظیم هیجانات در فرد را نشان می‌دهد، به ویژه هنگامی که سطح اضطراب بالاست. این قابلیت تنظیم‌کنندگی، توانایی برقراری ارتباط با افراد ضروری و در عین حال ایجاد افکار، احساسات و اعتقادات شخصی را برای فرد فراهم می‌کند.^{۳۶}

فرآیند خود تمایزیافتگی در خانواده بر اساس رابطه بین دو مفهوم کلیدی استقلال و صمیمیت تعریف می‌شود.^{۳۷ و ۳۸} در الگوی خانواده سالم، به اعضای خانواده استقلال داده می‌شود^{۳۹} و این استقلال با تاکید بر صراحت بیان، مسئولیت، احترام به سایرین، باز بودن با دیگران و قبول جدایی و فقدان به وجود می‌آید.^{۳۰ و ۳۱} تحقیقات نشان داده‌اند که ساختار و محیط خانواده اصلی در شکل‌گیری و رشد خود تمایزیافتگی در اعضای خانواده نقش بسیار مهمی دارد.^{۳۲-۳۴} همچنین از طرفی، بسیاری از مشکلات بهداشتی و اختلالات روانی عاطفی و روانی اجتماعی، ریشه در تجربیات خانواده‌ای آنان دارد.^{۳۵} در یافته‌های تحقیقات مختلف نیز مشخص شده است که تمایزیافتگی کم در اعضای خانواده، پیش‌بینی‌کننده وجود اختلافات و تعارض‌های میان اعضای خانواده است.^{۳۶-۳۸} شواهد تجربی به طور گسترده ارتباط سطح بالایی از خود تمایزیافتگی و سلامت روانی و اجتماعی افراد و در کل جامعه را نشان داده و خود تمایزیافتگی را عامل مهمی در ارتقای سلامت روانی و اجتماعی دانسته‌اند.^{۳۹ و ۴۰}

مفهوم خود تمایزیافتگی یک سازه تکاملی در نظریه نظام‌های خانواده بوده و ماهیتی پویا و فرآیندگونه دارد و شامل دو بعد درون‌فردی و بین‌فردی است. بعد درون‌فردی به توانایی تنظیم عواطف و هیجانات اشاره دارد، در حالی که بعد بین‌فردی شامل توانایی تبادل و اظهار نظر در مورد منطق روابط مستقل و باهم بودن است.^{۴۱} خود تمایزیافتگی چهار جز دارد که می‌توان آن‌ها را در دو بعد یاد شده بررسی کرد. یکی به عنوان فرآیندی که درون فرد رخ می‌دهد و شامل واکنش‌پذیری هیجانی و جایگاه

رشدی اهمیت خود را حفظ می‌کند^{۴۲} و همچنین از طرفی اهمیت نقش و جایگاه هر عضو مانند پدر، مادر، همسر و سپس فرزندان در فراهم کردن سلامت روانی و اجتماعی افراد را نشان می‌دهد.^{۴۳} خانواده در ارتباط تنگاتنگی با سایر نهادهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی پیرامونش بوده و این نهادها اثرات مستقیم و غیرمستقیم بر خانواده دارند.^{۴۴} بافت اجتماعی و فرهنگی و شرایط اقتصادی می‌تواند به صورت مثبت یا منفی بر روابط درون خانواده، اختلافات خانوادگی یا سازگاری زناشویی اثرگذار باشد.^{۴۵} در خانواده هر عضو در عین حال که به نسبت مستقل است، به دیگری نیز وابسته است.^{۴۶ و ۴۷} خانواده به عنوان نخستین پایگاه شکل‌گیری شخصیت، یکی از اساسی‌ترین عوامل به وجود آورنده خود تمایزیافتگی در افراد شناخته می‌شود.^{۴۸} روابط میان فردی در خانواده کیفیت و کمیت ارتباط اعضا را تعریف می‌کند و تمایزیافتگی اعضای خانواده، یکی از ساختارهای پرنفوذ آن است^{۴۹} که احساس همبستگی، پیوند و تعهد عاطفی اعضای خانواده و در عین حال خودمختاری نسبت به هم را نشان می‌دهد.^{۴۴}

خود تمایزیافتگی به عنوان سنگ بنای نظریه درمان نظام‌های خانواده در درون ساختار خانواده جای دارد و در پی وحدت و با هم بودن و یا برعکس، فردگرایی است.^{۵۰} موری بوئن در تعریف این سازه بیان کرد که خود تمایزیافتگی نشان‌دهنده میزان توانایی شخص در ایجاد تفاوت میان فرآیندهای عقلانی و هیجانی است، به این معنی که خود تمایزیافتگی رسیدن به میزانی از استقلال عاطفی است که شخص بتواند در موقعیت‌های هیجانی بدون غرق شدن در فضای آن موقعیت‌ها، به صورت عقلانی و مستقل تصمیم بگیرد.^{۵۱} به نظر او، درجه ظهور خود تمایزیافتگی در هر فرد بیانگر میزان توانایی برای جداسازی فرآیند شناختی از فرآیند هیجانی است که فرد تجربه می‌کند. در واقع، درجه توانایی فرد برای اجتناب از تبعیت خودکار رفتار از احساسات، بیانگر میزان خود تمایزیافتگی است.^{۵۲} در نظریه موری بوئن خود تمایزیافتگی هم‌سنگ سلامت روانی در نظر گرفته می‌شود^{۵۳} و به عنوان ستون این نظریه در حکم سلامت و پختگی روان‌شناختی، استقلال هیجانی و بلوغ اجتماعی قرار می‌گیرد.^{۵۴} فرآیند خود تمایزیافتگی در نظریه بوئن نقشی کلیدی در رشد و تحول فرد و دستیابی او به سلامت روان‌شناختی و همچنین اجتماعی فرد ایفا می‌کند.^{۵۵ و ۵۶}

در نظریه نظام‌های خانواده، کلید سلامت روان یک شخص در برخورداری او از هر دو حس تعلق به خانواده و خود تمایزیافتگی نهفته است.^{۵۷} هدف اصلی خود تمایزیافتگی، توازن میان احساسات و شناخت است. تمایز در دیدگاه بوئن، بیشتر یک فرآیند است تا هدفی دست‌یافتنی. به عبارت دیگر، تمایزیافتگی

بستر بزرگ‌تر اجتماعی قرار دارد. از این رو، بهره‌گیری از آگاهی چند فرهنگی در تمام جنبه‌های حرفه‌های یاری‌گرانه با حساسیت به ارزش‌ها، باورها، تجارب زیسته، قومیت و نژاد، جنس، تجارب تاریخی و اجتماعی درون فرهنگی و سبک زندگی مراجعه‌کنندگان، هر چه بیشتر فعالیت درمانی و مشاوره‌ای را غنا می‌بخشد^{۶۱} و اهمیت مطالعه و شناخت ویژگی‌های روان‌شناختی انسان‌ها در سطح وسیع جامعه و در نظر گرفتن آن در مراجعه‌کنندگان و درمانجویان از سوی مشاوران و روان‌درمانگران آشکار می‌شود. با توجه به مباحث مطرح شده، پژوهش حاضر جهت بررسی رابط بین خود تمایز یافتگی با سایر ویژگی‌های روان‌شناختی در خانواده‌های ایرانی را به صورت جامع و نظام‌مند انجام شد.

روش کار

انباشت دانش و اطلاعات به مدد پیشرفت‌های علمی و فناوری کنونی بحرانی را به وجود آورده است که به طور عمده ناشی از حجم زیاد و پراکندگی بیش از حد انتشارات علمی حتی در يك موضوع خاص است. این مشکل سبب دشواری یافتن دانش عینی و به کار بردن آن از میان انبوه مطالعات می‌شود. این معضل گریبان‌گیر تمامی حیطه‌های علمی شده است. همچنین تفاوت در کیفیت تحقیقات، یکسان نبودن روش و رویکرد کار تحقیقی، تفاوت و حتی تناقض در یافته‌ها و نتایج، انجام مطالعات بسیار در خصوص يك مسئله پژوهشی، بر این مشکلات افزوده‌اند. از این رو، یکی از مهم‌ترین راهبردهای کشف کمبود و خلاهای پژوهشی به واسطه مطالعه و مرور نظام‌مند مبانی نظری و عملی یک پدیده امکان‌پذیر است. در این میان، یکی از روش‌شناسی‌های مرور کمی، فراتحلیل است.^{۶۲}

فراتحلیل یکی از انواع شیوه‌های فرامطالعه در پژوهش‌های اسنادی است که به تحلیل ثانویه داده‌های آماری برآمده از یافته‌های پژوهش‌های کمی می‌پردازد و از یکپارچه‌سازی نتایج متعدد پژوهش‌های مستقل حاصل می‌شود.^{۶۳} فراتحلیل هنر یکپارچه‌سازی تحقیقات و تحلیل تحلیل‌ها بوده و قدرت تعمیم‌پذیری بالایی یافته‌ها را دارد.^{۶۴} در مطالعه حاضر نیز مطابق با بیانیه پریزما، از فراتحلیل برای بررسی میزان ارتباط بین متغیرهای مرتبط با مطالعات خود تمایز یافتگی در خانواده‌های ایرانی استفاده شد. مقالات مروری زیربنای بخش‌هایی از متون مرجع را تشکیل می‌دهند و آخرین و گسترده‌ترین اطلاعات علمی درباره یک موضوع ویژه مورد بررسی، ارزشیابی و تفسیر قرار می‌گیرد.^{۶۵}

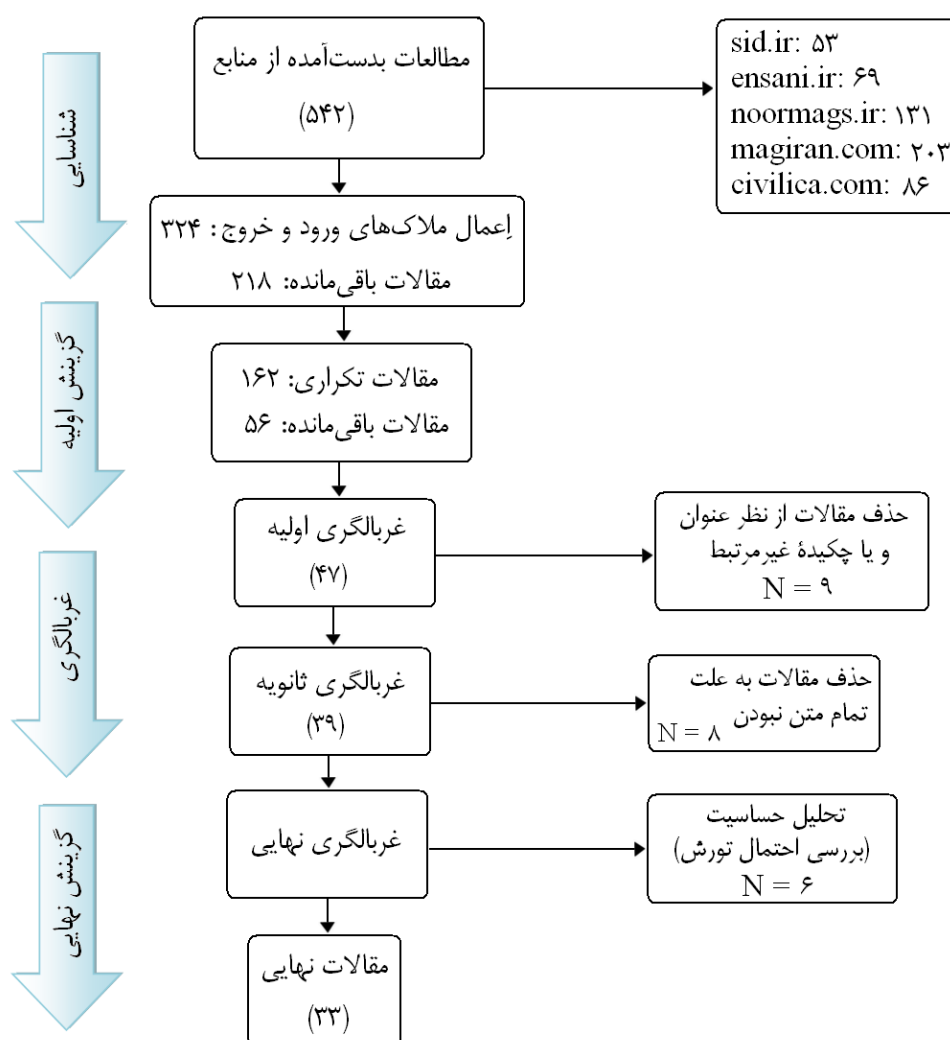
من است و دیگری به عنوان فرآیندی که در روابط بین افراد به وقوع می‌پیوندد که مشتمل بر گسستگی هیجانی و امتزاج با دیگران است.^{۶۶} واکنش‌پذیری هیجانی حالتی است که در آن، احساسات فرد بر عقل و منطقش غلبه دارد و تصمیم‌گیری‌های فرد فقط بر اساس واکنش‌های هیجانی صورت می‌گیرد، اما جایگاه من، به معنای داشتن عقاید و باورهای مشخص در زندگی، توانایی پیگیری منطقی عقاید شخصی خود حتی در شرایطی است که از سوی دیگران تحت فشار باشد.^{۶۷} گسستگی هیجانی به فاصله گرفتن عاطفی و یا فیزیکی از خانواده یا ایجاد موانع روانی مانند صحبت نکردن با یکی از اعضای خانواده اشاره دارد، به عبارتی گسستگی هیجانی تمایل به خروج از رابطه و عقب‌نشینی عاطفی را در شرایط پر تنش نشان می‌دهد.^{۶۸}

در مورد جز همجوشی با دیگران نیز بوئن، خود تمایز یافتگی را روی پیوستار فرضی ترسیم می‌کند که در یک طرف آن تمایز یافتگی کامل و در طرف دیگر آن امتزاج با دیگران قرار دارد.^{۶۹} افراد همجوش یا امتزاج یافته وابستگی زیادی به والدین دارند، به شدت به تایید و حمایت اطرافیان خود نیاز دارند و نظام هیجانی محیط همراه با واکنش اطرافیان، رفتارهایشان را تا حد زیادی شکل می‌دهد.^{۷۰} همچنین خود تمایز یافتگی دو سطح دارد، سطح پایه به سطح کلی آن اشاره دارد که در شرایط معمولی بروز می‌کند و به طور غالب در بزرگسالی تثبیت می‌شود.^{۷۱} در حالی که سطح دوم یا سطح عملکردی، میزان تمایز یافتگی فرد را در اینجا و اکنون نشان می‌دهد و ممکن است برحسب شرایط تغییر کند و اغلب در شرایط استرس‌زا مشاهده می‌شود.^{۷۲} سطح پایه‌ای، فرآیند شکل‌گیری تمایز یافتگی در خانواده را در دراز مدت و سطح عملکردی آن را در کوتاه‌مدت پیش‌بینی می‌کند.^{۷۳ و ۷۴} حمایت‌های تجربی و پژوهشی در سایر فرهنگ‌ها نشان می‌دهند که خود تمایز یافتگی با اعتماد، فروتنی و معنویت^{۷۵}، تعارضات خانوادگی و ارزش‌های فرهنگی^{۷۶}، عملکرد خانواده^{۷۷}، سطح بالای عزت نفس^{۷۸}، سطح بالای کیفیت زندگی^{۷۹}، سطح پایین استرس و افسردگی^{۸۰} و روابط دوستانه و سالم^{۸۱} رابطه معناداری دارد. همچنین، خود تمایز یافتگی ارتباط مثبتی با انواع مختلفی از شاخص‌های بهزیستی را نشان داده است.^{۸۲}

با بررسی پژوهش‌های مختلف بین‌المللی مشخص می‌شود که خود تمایز یافتگی سازه‌ای بسته به فرهنگ و زمینه اجتماعی بوده و با سایر ویژگی‌های روان‌شناختی در ارتباط است.^{۸۳} سازه خود تمایز یافتگی نیز مانند بسیاری از ویژگی‌های روان‌شناختی، هم در درون روان بوده و هم در روابط میان افراد و اعضای خانواده در جریان است.^{۸۴} خانواده‌ای که خود به عنوان یک خرده‌فرهنگ در

ملاک‌های ورود و خروج بر کل مقالات به دست آمده از پایگاه‌ها و همچنین حذف مقالات تکراری شد. در مرحله بعدی، غربالگری انجام گرفت و عناوین، چکیده‌ها و متون مقالات بررسی شد. در ادامه با استفاده از فهرست‌وارسی فراتحلیل توسط ارزیاب‌ها به بررسی کیفیت و احتمال تورش پرداخته شد. در این مرحله تحلیل حساسیت انجام شد و مطالعات نهایی‌شده تعیین شدند. فرآیند بازبینی و اجرا در شکل ۱ ارائه شده است. فهرست‌وارسی فراتحلیل در این گونه مطالعات، جهت سهولت دسترسی به مقالات منتخب و همچنین برای بررسی و ارزیابی استفاده می‌شود، اما با توجه به حجم بودن فهرست‌وارسی، از ارائه آن در این بخش صرف‌نظر شد.

از آنجایی که مراحل اولیه هر مرور منظمی شامل بهره‌گیری از یک راهبرد جست‌وجوی کامل و دقیق پیشینه موجود و مرتبط است، در اسفند سال ۱۴۰۰ از طریق کلیدواژه‌های «خود تمایزیافتگی» و «تمایزیافتگی» و همچنین با استفاده از کلیدواژه‌های جایگزین «خود متمایزسازی» و «تمایز» به جست‌وجوی پیشرفته و دقیق با بهره‌گیری از عملگرهای بولین پرداختیم. جست‌وجو در پایگاه‌های داده‌ها شامل مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پورتال جامع علوم انسانی، پایگاه مجلات تخصصی نور، بانک اطلاعات نشریات کشور و پایگاه مرجع دانش سیویلیکا انجام گرفت. در حین جست‌وجو، بازه زمانی در ارتباط با تاریخ چاپ مقالات، از ابتدا تا زمستان سال ۱۴۰۰ مورد نظر بود. ادامه روند کار با گزینش اولیه همراه بود که منجر به اعمال

شکل ۱. فرآیند شناسایی اسناد منتخب

یافته‌ها

در بخش یافته‌های پژوهش، ابتدا بررسی تورش انتشار و تحلیل حساسیت و سپس با توجه به اطلاعات ارایه شده در فهرست‌وارسی فراتحلیل، به جداول تحلیل‌های آماری و اندازه اثر کلی پرداخته شده و سپس متغیرهای مورد نظر در قالب جداول پایانی ارایه شده‌اند.

هر یک از مطالعات مورد بررسی در فراتحلیل یا انواع دیگر مطالعات پژوهشی و سیستماتیک، از راه‌های متعددی می‌تواند به تحلیل‌ها یا نتیجه‌گیری‌های توأم با خطا یا تورش منجر گردد. در روش فراتحلیل نیز همانند سایر روش‌ها، قبل از تحلیل داده‌ها باید پیش‌فرض‌های آماری بررسی شوند که از مهم‌ترین آن‌ها، نبود داده‌های پرت و طبیعی بودن داده‌هاست. در فراتحلیل برای حذف اندازه اثرهای پرت و تحلیل‌ها از نرم‌افزار CMA بهره گرفته می‌شود. در این فراتحلیل نیز برای بررسی تورش انتشار، شیوه گرافیکی کیفی استفاده شد. در نمودارهای کیفی محور افقی نشانگر مقادیر اندازه‌های اثر پژوهش‌های اولیه و محور عمودی خطای معیار آن‌ها است. سوگیری انتشار بر اساس نمودار کیفی، زمانی قابل تشخیص است که نقاط در اطراف نمودار به شکل نامتقارن پراکنده شده باشد که ناشی از مقادیر بسیار بزرگ اندازه اثر و نیز خطاهای معیار بزرگ آن‌هاست. در شکل‌های (۲ و ۳) به ترتیب نمودار کیفی قبل و بعد از تحلیل حساسیت ارایه شده است.

طبق شکل‌های (۲ و ۳)، تعدادی از پژوهش‌های اولیه اندازه‌های اثر نامتعارف و پرت دارند که باعث نامتقارن شدن نمودار در شکل اول شده‌اند. هنگامی که نمودار کیفی حالت متقارن داشته باشد - که در شکل ۳ مشاهده می‌شود - به معنی نبودن تحقیقات دارای تورش است که در پژوهش حاضر بعد از تحلیل حساسیت ۶ مورد حذف و ۳۳ مورد نهایی شد.

مقدار شاخص Q قبل از تحلیل حساسیت برای ۳۹ اندازه اثر و با درجه آزادی ۲۴ از نظر آماری معنادار نیست. معناداری شاخص Q نشان‌دهنده عدم وجود ناهمگنی در اندازه اثرهای پژوهش‌های اولیه است که در جدول ۱ بعد از تحلیل حساسیت ارایه شده است. معناداری شاخص Q نشان‌دهنده عدم وجود ناهمگنی در اندازه اثرهای پژوهش‌های اولیه است که بعد از تحلیل حساسیت ۱۷/۶۴ به دست آمد. شاخص دیگری که به این منظور استفاده می‌شود مجذور i است. این مجذور مقدار ناهمگنی را به صورت درصد نشان می‌دهد و هر چه این مقدار به ۱۰۰ نزدیک‌تر باشد نشان‌گر ناهمگنی بیشتر اندازه اثرهای پژوهش‌های اولیه است که در پژوهش حاضر ۳۴/۴۸ محاسبه شد.

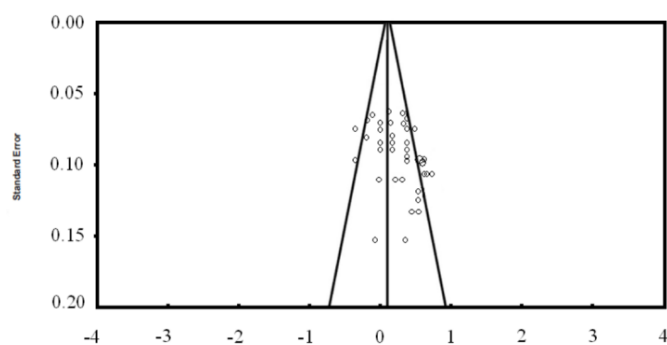
شاخص دیگری که به این هدف استفاده می‌شود مجذور i است. این مجذور مقدار ناهمگنی را به صورت درصد نشان می‌دهد و هر چه این مقدار به ۱۰۰ نزدیک‌تر باشد نشانگر ناهمگنی بیشتر اندازه اثرهای پژوهش‌های اولیه است. در جدول ۱ اندازه اثر و میانگین اندازه اثر در پژوهش‌های مورد بررسی ارایه شده است. اندازه اثر در آمار، مقداری است که رابطه بین دو متغیر را بیان می‌کند و به مجموعه‌ای از شاخص‌ها که بزرگی اثر را می‌سنجد، اطلاق می‌شود. برخلاف آزمون‌های معناداری، این شاخص مستقل از حجم نمونه است.^{۶۶} حوزه گسترده‌ای از فرمول‌های محاسبه اندازه اثر وجود دارند اما به طور کلی به دو طریق به دست می‌آید: الف) به عنوان تفاوت استاندارد شده بین دو میانگین و ب) به صورت همبستگی بین متغیر مستقل و نمرات او در متغیر وابسته. مفهوم اندازه اثر در مباحث مربوط به آزمون‌های آماری اهمیت زیادی دارد. به همین جهت، میزان اثربخشی در پژوهش‌های آزمایشی و شبه‌آزمایشی متغیر مستقل روی متغیر وابسته و میزان پیش‌بینی‌کنندگی متغیر و رابطه میان آن‌ها در تحقیقات همبستگی اندازه‌گیری شده و در نهایت یافته‌های آماری را به شکل مناسب‌تری توصیف و ارایه می‌دهد.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که اندازه اثر کلی در این پژوهش معادل با ۰/۴۶ است که از نظر آماری در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است. اندازه اثر کلی یا ترکیبی محاسبه شده را می‌توان بر اساس ملاک کوهن، بزرگ ارزیابی کرد و همچنین نتایج در بررسی فراتحلیل ارتباط خود تمایز یافتگی با سایر ویژگی‌های روان‌شناختی در خانواده‌های ایرانی معنادار و مثبت هستند.

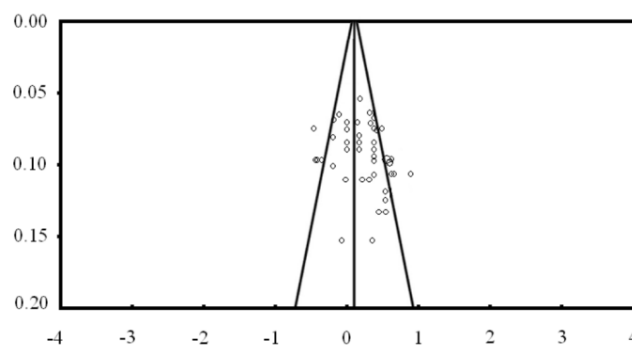
در جدول ۳، متغیرهای آن دسته از پژوهش‌های مندرج در چک‌لیست فراتحلیل ارایه شده‌اند که در آن‌ها خود تمایز یافتگی در جایگاه متغیر پیش‌بین که ۷۴ درصد از کل مطالعات منتخب را شامل می‌شود، قرار دارد.

در جدول ۴، خود تمایز یافتگی در پژوهش‌هایی که در آن‌ها به عنوان متغیر ملاک بود، ارایه شده است که ۲۶ درصد از کل مطالعات منتخب را شامل می‌شود.

همچنین، با توجه به اینکه در پژوهش حاضر تمایز یافتگی خود در خانواده‌های ایرانی مدنظر بود، محدوده جغرافیایی مطالعات برگزیده به صورت درصدی ارایه شده است که ۲۴ درصد در شمال کشور، ۱۱ درصد در جنوب، ۲۷ درصد در مرکز، ۲۳ درصد در شرق و ۱۵ درصد مطالعات به غرب کشور تعلق داشت.

شکل ۳. نمودار قیفی بعد از تحلیل حساسیت

شکل ۲. نمودار قیفی قبل از تحلیل حساسیت

جدول ۱. اندازه اثر حاصل از همبستگی متغیرها در پژوهش‌های مورد نظر

شماره	N	P	Z	R	ZR	آماره
۱	۳۱۰	۰/۰۰۱	۲/۳۸	۰/۶۷	۰/۳۴	همبستگی و رگرسیون
۲	۳۱۰	۰/۰۰۱	۲/۳۴	۰/۳۴	۰/۱۴	همبستگی و رگرسیون
۳	۳۰۰	۰/۰۰۱	۰/۷۴	۰/۱۲	۰/۷۴	رگرسیون
۴	۲۲۰	۰/۰۰۱	۱/۹۷	۰/۵۴	۰/۶۷	همبستگی و رگرسیون
۵	۳۹۳	۰/۰۰۱	۲/۲۱	۰/۱۸	۰/۴۴	همبستگی و رگرسیون
۶	۶۰۳	۰/۰۰۱	۱/۴۴	۰/۹۷	۰/۶۷	همبستگی و رگرسیون
۷	۴۰۰	۰/۰۰۱	۲/۷۸	۰/۷۴	۰/۳۴	رگرسیون
۸	۱۸۰	۰/۰۰۱	۱/۲۳	۰/۳۵	۰/۸۷	رگرسیون
۹	۱۲۰	۰/۰۰۱	۳/۰۸	۰/۴۷	۰/۵۱	همبستگی و رگرسیون
۱۰	۳۰۰	۰/۰۰۱	۲/۶۷	۰/۶۷	۰/۳۷	همبستگی و رگرسیون
۱۱	۲۵۰	۰/۰۰۱	۲/۵۱	۰/۱۴	۰/۲۵	همبستگی و رگرسیون
۱۲	۱۰۰	۰/۰۰۱	۱/۳۹	۰/۲۳	۰/۶۷	همبستگی و رگرسیون
۱۳	۲۱۰	۰/۰۰۱	۲/۷۴	۰/۶۳	۰/۴۴	همبستگی و رگرسیون
۱۴	۲۱۰	۰/۰۰۱	۲/۳۲	۰/۱۹	۰/۹۷	همبستگی و رگرسیون
۱۵	۳۶۴	۰/۰۰۱	۴/۰۱	۰/۲۱	۰/۳۴	همبستگی و رگرسیون
۱۶	۱۵۵	۰/۰۰۱	۲/۹۶	۰/۱۷	۰/۵۸	رگرسیون
۱۷	۲۴۵	۰/۰۰۱	۲/۱۴	۰/۳۸	۰/۹۴	همبستگی و رگرسیون
۱۸	۴۰۰	۰/۰۰۱	۲/۴۷	۰/۵۴	۰/۲۷	همبستگی و رگرسیون
۱۹	۵۰۰	۰/۰۰۱	۱/۵۴	۰/۱۷	۰/۵۵	همبستگی و رگرسیون
۲۰	۴۰۰	۰/۰۰۱	۳/۶۳	۰/۲۶	۰/۷۴	رگرسیون
۲۱	۳۲۵	۰/۰۰۱	۲/۴۰	۰/۱۹	۰/۱۹	همبستگی و رگرسیون
۲۲	۲۵۰	۰/۰۰۱	۲/۰۲	۰/۸۴	۰/۳۹	همبستگی و رگرسیون
۲۳	۲۳۸	۰/۰۰۱	۰/۳۵	۰/۵۲	۰/۱۲	همبستگی و رگرسیون
۲۴	۳۱۴	۰/۰۰۱	۲/۷۴	۰/۹۵	۰/۹۴	همبستگی و رگرسیون
۲۵	۱۷۶	۰/۰۰۱	۲/۳۴	۰/۷۴	۰/۱۰	همبستگی و رگرسیون
۲۶	۴۰۰	۰/۰۰۱	۱/۰۱	۰/۸۲	۰/۳۱	همبستگی و رگرسیون
۲۷	۵۰۰	۰/۰۰۱	۳/۷۷	۰/۲۷	۰/۴۵	همبستگی و رگرسیون
۲۸	۲۱۰	۰/۰۰۱	۲/۳۲	۰/۱۳	۰/۳۴	همبستگی و رگرسیون
۲۹	۴۲۰	۰/۰۰۱	۰/۴۷	۰/۸۴	۰/۳۸	رگرسیون
۳۰	۱۵۰	۰/۰۰۱	۱/۵۵	۰/۵۹	۰/۳۰	همبستگی و رگرسیون
۳۱	۵۰۰	۰/۰۰۱	۲/۳۱	۰/۴۲	۰/۴۷	رگرسیون
۳۲	۲۰۰	۰/۰۰۱	۲/۱۲	۰/۱۹	۰/۳۲	همبستگی و رگرسیون
۳۳	۲۶۰	۰/۰۰۱	۱/۹۶	۰/۶۶	۰/۴۸	همبستگی و رگرسیون

جدول ۲. اندازه اثر کلی

تعداد اندازه اثر	اندازه اثر کلی	P	Z	سطح معناداری	خطای معیار
۳۳	۰/۴۶	۰/۰۰۱	۵/۶۷	۰/۰۰۱	۰/۰۶

جدول ۳. خود تمایز یافتگی در جایگاه متغیر پیش بین

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	شماره مقالات در چک لیست فراتحلیل
رضایت زناشویی	خود تمایز یافتگی	۱، ۴، ۸، ۱۰، ۱۵، ۲۴ و ۲۵
حل تعارض	خود تمایز یافتگی	۵ و ۶
دل بستگی	خود تمایز یافتگی	۷
اضطراب	خود تمایز یافتگی	۸ و ۲۲
سبک های عشق ورزی	خود تمایز یافتگی	۹
الگوهای ارتباطی	خود تمایز یافتگی	۱۱
بهریستی روان شناختی	خود تمایز یافتگی	۱۲
تعهد زناشویی	خود تمایز یافتگی	۱۳
سازگاری زناشویی	خود تمایز یافتگی	۱۶ و ۲۰
فرسودگی شغلی	خود تمایز یافتگی	۱۷
ناگویی هیجانی	خود تمایز یافتگی	۱۸
طرحواره های ناسازگار	خود تمایز یافتگی	۲۱
افسردگی	خود تمایز یافتگی	۲۲
صمیمیت زناشویی	خود تمایز یافتگی	۲۶
رضایت جنسی	خود تمایز یافتگی	۲۷ و ۳۱
دلزدگی زناشویی	خود تمایز یافتگی	۲۸ و ۳۲
آسیب های روانی اجتماعی	خود تمایز یافتگی	۲۹
خود شکوفایی	خود تمایز یافتگی	۳۰
تعارضات زناشویی	خود تمایز یافتگی	۳۳

جدول ۴. خود تمایز یافتگی در جایگاه متغیر ملاک

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	شماره مقاله در چک لیست فراتحلیل
خود تمایز یافتگی	آگاهی جنسی	۲
خود تمایز یافتگی	حس خوشبختی	۳
خود تمایز یافتگی	مدل های ارتباطی خانواده	۱۴
خود تمایز یافتگی	ویژگی های شخصیت	۱۹
خود تمایز یافتگی	سبک دل بستگی	۲۳

بحث

خود تمایز یافتگی در نظر گرفت. در مجموع، طبق یافته های پژوهش حاضر، ۵ متغیر نیز به عنوان پیش بینی کننده های خود تمایز یافتگی شناسایی شدند. همچنین از طرفی یافته های پژوهش حاضر با سایر پژوهش های مشابه همسو است که در آن ها خود تمایز یافتگی با سایر ویژگی های مطلوب روان شناختی در افراد و یا اعضای خانواده ها در ارتباط بوده و برعکس، سطح پایین خود تمایز یافتگی می تواند مشکلات روانی مانند افسردگی، اضطراب، تعارضات زناشویی یا بین فردی را پیش بینی کند.^{۲۷}

سازه خود تمایز یافتگی از دو بعد درون فردی و بین فردی تشکیل شده است و به همین منظور یافته های پژوهش در ارتباط بین خود تمایز یافتگی با سایر ویژگی های روان شناختی در

یافته های مطالعه حاضر نشان داد که اندازه اثر کلی یا ترکیبی محاسبه شده را می توان بر اساس ملاک کوهن، بزرگ ارزیابی کرد و یافته ها در بررسی فراتحلیل ارتباط خود تمایز یافتگی با سایر ویژگی های روان شناختی در خانواده های ایرانی، معنادار هستند. متغیرهای آن دسته از پژوهش های مندرج در چک لیست فراتحلیل در قالب دو جدول ۳ و ۴ ارائه شده اند که در آن ها مشخص است که خود تمایز یافتگی در اکثر مطالعات، در نقش متغیر مستقل یا متغیر پیش بین بررسی شده و می توان برای آن نقش پیش آیند قائل شد. در مقابل، سایر متغیرها که توسط خود تمایز یافتگی پیش بینی شده بودند را می توان در جایگاه پیامدهای

با این نتایج است که زوجین متمایز در روابط زناشویی خود رضایت بیشتری دارند.^{۷۸و۷۷} همچنین، خود تمایزیافتگی می‌تواند به عنوان عاملی تاثیرگذار در برقراری رابطه جنسی و رضایت جنسی، نقش مهمی ایفا کند^{۷۹} و در نتیجه، همسران به میزان بیشتری در منظمه زوجی خود عواطفی قوی، پخته و رضایت‌بخشی را تجربه می‌کنند.^{۸۰}

نتیجه‌گیری

با مرور نظام‌مند پیشینه پژوهشی مرتبط با خود تمایزیافتگی در خانواده‌ها، جایگاه با اهمیت آن بیش از پیش روشن شد که یکی از شناخته‌شده‌ترین سازه‌ها برای پژوهشگران و متخصصان حیطه مشاوره و خانواده‌درمانی است. در فراتحلیل حاضر، سازه خود تمایزیافتگی با توجه به بستر اجتماعی و فرهنگی آن، یعنی در خانواده‌های ایرانی بررسی شد، چرا که با پیشرفت علم روان‌شناسی در قرن ۲۱ و با توجه به مبحث نوین چند فرهنگ‌گرایی در روان‌درمانی، روشن می‌شود که مطالعه و کاوش ویژگی‌های روان‌شناختی جدا از بافت فرهنگی آن‌ها چندان میسر واقع نمی‌شود. در نهایت، در جمع‌بندی می‌توان بیان کرد که خود تمایزیافتگی هم در زمینه میان فردی و هم در زمینه درون روانی با ویژگی‌های مختلف روانی در ارتباط است و در اغلب موارد به عنوان پیش‌بینی‌کننده سایر ویژگی‌های روان‌شناختی در نظر گرفته شده است. همچنین، در راستای مطالب فوق و با توجه به این موضوع که در جامعه ما به نقش خود تمایزیافتگی به ویژه در بستر فرهنگی کمتر توجه می‌شود می‌توان گفت با برجسته‌تر کردن جایگاه و نقش خود تمایزیافتگی در ارتقای سلامت روان، بهبود روابط بین‌فردی و مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی، با چنین مطالعاتی می‌توان به مشاوران و خانواده‌درمانگران یاری و آگاهی رساند و همچنین برای مسئولین مربوطه و متولیان امر که در برنامه‌ریزی، اجرا و اقدامات مرتبط با سلامت روانی شهروندان فعال‌اند، منبعی قابل استناد و اقتباس فراهم آورد. همچنین پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده با استفاده از روش فراتحلیل سایر موارد مرتبط با خود تمایزیافتگی در جامعه ایرانی با گوناگونی نمونه‌های متفاوت بررسی شود تا درک و نگرش عمیق‌تری نسبت به این موضوع حاصل شود. از طرفی نیز حجم زیادی از مطالعات آزمایشی و اثربخشی پروتکل‌های روان‌درمانی در ارتباط با سازه خود تمایزیافتگی انجام گرفته است که از طریق انجام مطالعات مروری و فراتحلیل‌های آتی توسط پژوهشگران علاقمند می‌توان به اعتبار، انسجام و جامع بودن علمی بیشتری در این حیطه دست یافت.

خانواده‌ها از این دید قابل تبیین و بحث هستند. در بعد درون‌فردی، شخص تمایزیافته در برخورد با مسایل و مشکلات زندگی توانایی برخورد منطقی و عقلانی و به دور از هیجانات دارد، بنابراین می‌توان گفت این افراد توانایی حل مسایل را به صورت مسالمت‌آمیز دارند. همچنین افراد تمایزیافته‌تر برای تجربه عواطف عمیق، احساس آزادی می‌کنند و دارای قابلیت نظم‌بخشی به هیجانات بوده و به طور آزادانه به آن‌ها دسترسی دارند. از طرفی چنین افرادی قادرند افکار شخصی خود را شناسایی کرده و ابراز کنند و در برخورد با مشکلات عاقلانه‌تر تصمیم‌گیری کنند.^{۷۸} در بحث درباره ارتباط ویژگی‌های مختلف روان‌شناختی با بعد درون‌فردی خود تمایزیافتگی بر اساس یافته‌ها می‌توان گفت که احساس خوشبختی و خودشکوفایی جزو موارد درون‌روانی بودند که با خود تمایزیافتگی همبستگی بالایی داشتند.^{۷۹و۷۶} همچنین بهزیستی روان‌شناختی در افراد تمایزیافته‌تر نیز جزو مواردی بود که توسط آن پیش‌بینی می‌شد.^{۷۱} به بیانی دیگر، افرادی که سطوح بالایی از تمایزیافتگی را دارند به عنوان افرادی شناخته می‌شوند که مرزبندی‌های تعریف‌شده‌ای دارند در حالی که اشخاص کمتر تمایزیافته از نظر هیجانی مشکلات روان‌شناختی زیادی را تجربه می‌کنند.^{۷۲}

در تبیین یافته‌های حاصل شده از منظر بعد بین‌فردی تمایزیافتگی می‌توان بیان کرد که افراد تمایزیافته قادرند هیجانات خود در روابطشان را به شیوه‌ای مثبت و کنترل‌شده مدیریت کنند و حریم شخصی سالمی در روابط خود برقرار سازند و همچنین در ارتباطات خود به میزان بیشتری ثبات، تعهد و اعتمادپذیری - که منجر به رضایت‌مندی در روابط می‌شود - را به نمایش بگذارند.^{۷۳} از طرفی، بررسی یافته‌ها مشخص کرد که در تبیین ارتباط ویژگی‌های مختلف روان‌شناختی با بعد بین‌فردی تمایزیافتگی، ارتباطات درون خانواده به ویژه روابط زوجین اهمیت زادی دارد، طوری که اکثر متغیرهای پیش‌بینی شده توسط تمایزیافتگی در حیطه ارتباطات مانند سازگاری، صمیمیت، رضایت و تعهد زناشویی قرار دارند که جایگاه مهم روابط خانوادگی در فرهنگ ایرانی را نشان می‌دهد. طبق نتایج، خود تمایزیافتگی به فرد توانایی تنظیم مرزهایش را می‌دهد که در نتیجه از امتزاج زوجین در مواقع بحرانی جلوگیری می‌کند و آن‌ها را قادر می‌سازد تا مشکلات موجود در رابطه را منطقی‌تر و نه بر اساس واکنش‌های هیجانی رفع کنند.^{۷۴} از سوی دیگر، زوجین تمایزیافته‌تر، حریم شخصی و مرزهای واضحی به وجود آورده و آن را حفظ می‌کنند و هم‌زمان صمیمیت و سازگاری زناشویی را نیز تجربه می‌کنند.^{۷۵و۷۶} در این راستا، یافته‌های پژوهش‌های مشابه در سایر فرهنگ‌ها نیز مطابق

قدردانی

تیم پژوهشی از تمام افرادی که در اجرای این مطالعه همکاری داشتند، تشکر و سپاس‌گزاری می‌کنند.

دسترسی‌پذیری داده‌ها

مقاله حاضر حاصل جمع‌آوری یافته‌هاست و داده‌ای ندارد.

ملاحظات اخلاقی

پژوهش حاضر جزو مطالعات توصیفی محسوب می‌شود و همچنین بخشی از پایان‌نامه دکتری تخصصی است که طرح پیشنهادی آن با شماره ۱۵۷۰۹۷ در معاونت علمی و پژوهشی پردیس بین‌المللی ارس دانشگاه تهران به تصویب رسیده است (کد اخلاق: IR.UT.PSYEDU.REC.1401.088).

تعارض منافع

مؤلفان اظهار می‌کنند که منافع متقابلی از تألیف یا انتشار این مقاله ندارند.

مشارکت پدیدآوران

ارایه ایده آغازین، طراحی، اجرا، تألیف اصلی متن، تحلیل و تایید نهایی توسط کیوان صالحی و نگارش متن اولیه و گردآوری مقالات بر عهده سالار سیدمجیدی بود. یاسر مدنی و سمیه شاهمرادی بر روند اجرایی پژوهش نظارت داشته، در تدوین مشارکت کرده و نسخه نهایی را مطالعه و تایید کردند.

منابع مالی

این مطالعه منابع یا حمایت مالی نداشت.

References

- Torres C, Vallejo-Huanga D, Ocaña XR. Quantitative evaluation of family functions and changes in a postmodern context. *Heliyon*. 2021;7(6):e07435. doi: 10.7910/DVN/SW7Q6V
- Hosseinqolipur A, Pourshalchi H, Bigzadeh B, Mahboob Kalibar A. The family and its importance in Islam. *International Conference on Behavioral Sciences and Social Studies*. Turkey: Istanbul. 2015;3:1-20. (Persian).
- Schlabach S. The importance of family, race, and gender for multiracial adolescent well-being. *Family relations*. 2013;62(1):154-74. doi: 10.1111/j.1741-3729.2012.00758.x
- Panahi MH, Zarean M. Family health and social factors affecting it. *Social Science Quarterly*. 2012; 1(59):1-39. (Persian).
- Tabak I, Zawadzka D. The importance of positive parenting in predicting adolescent mental health. *Journal of Family Studies*. 2017;23(1):1-8. doi: 10.1080/13229400.2016.1240098
- Falion BJ, Bowle TV. The Effect of Family Structure and Family Functioning on Adolescents' Perceptions of Intimate Time Spent with Parents, Siblings and Peers. *Journal of Youth and Adolescence*. 1997;26(1):25-3. doi: 10.1023/a:1024536128038
- Rahimi AA, Ahmadi Noodeh K, Asgharnejad Farid AA. Indicators of aging mental health in Iranian culture. *The Women and Families Cultural-Educational*. 2019;13(46):69-93. (Persian).
- Panaghi L, Zadeh Mohammadi AS, Bagherian F, Pakdaman Sh, Ahmadabadi Z, Mohammadi S. Finding an Iranian Family Health Model: A Qualitative Study. *Family Research Quarterly*. 2015; 12(46):179-96. (Persian).
- Salehi Sarnsari AR. Social, cultural, economic factors and its impact on family disputes in Tabriz. Master Thesis - (PDF version). 2013; Islamic Azad University: Tehran Central Branch. (Persian).
- Nation M, Crusto C, Wandersman A, Kumpfer KL, Seybolt D, Morrissey-Kane E, Davino K. What works in prevention: Principles of effective prevention programs. *American psychologist*. 2003;58(6-7):449. doi: 10.1111/j.1752-0606.2009.00175.x
- Karami J, Zakiyi A, Alikhani M, Norouzi A. Explain self-differentiation based on attachment and alexithymia styles. *Journal of Behavioral Sciences*. 2014;8(3):139-47. (Persian).
- Zeegers MA, Colonnese C, Stams GJ, Meins E. Mind matters: a meta-analysis on parental mentalization and sensitivity as predictors of infant-parent attachment. *Psychological bulletin*. 2017;143(12):1245. doi: 10.1037/bul0000114
- Luyi Q, Mengtao Z, Mianzhui W, Shengtai Z. Traits of personality that can be intervened: Impact of self-differentiation on employee innovation. *Science Research Management*. 2022;43(2):202.
- Handley VA, Bradshaw SD, Milstead KA, Bean RA. Exploring similarity and stability of differentiation in

- relationships: A dyadic study of Bowen's theory. *Journal of marital and family therapy*. 2019;45(4):592-605. doi: 10.1111/jmft.12370
15. Dolz-del-Castellar B, Oliver J. Relationship between family functioning, differentiation of self and anxiety in Spanish young adults. *PloS one*. 2021;16(3):e0246875. doi: 10.1371/journal.pone.0246875
16. Zaki Ali, H.M. Self-differentiation as an intermediate variable between anger management and neurotic perfectionism among high achievers: a psychological study of the rights of special education. *International Journal of Human Rights in Healthcare*. 2021;12:353899019. doi: 10.1108/IJHRH-04-2021-0096
17. Peixoto-Freitas J, Rodríguez-González M, Crabtree SA, Martins MV. Differentiation of self, couple adjustment and family life cycle: A cross-sectional study. *The American Journal of Family Therapy*. 2020;48(4):299-316. doi: 10.1080/01926187.2020.1736689
18. Asgharnia L, Ramezani MA. Evaluating the mediating Role of Emotional conflicts in the Relationship between Differentiation and Marital Satisfaction in Married People in Tehran city. *Journal of Psychology New Ideas*. 2021;7(11):1-3.
19. Bohlander JR. Differentiation of self: An examination of the concept. *Issues in Mental Health Nursing*. 1995;16(2):165-84. doi: 10.3109/01612849509006932
20. Skowron EA, Friedlander ML. The Differentiation of Self Inventory: Development and initial validation. *Journal of counseling psychology*. 1998;45(3):235.
21. Toloo Takmili Torabi N, Vakili P, Fattahi Andebil A. Presenting causal model in explaining the relationship between self-differentiation and forgiveness with marital satisfaction based on the mediating role of religious orientation. *Journal of Counseling Research*. 2021;20(78):80-107. doi: 10.18502/qjcr.v20i78.6784
22. Pasha-Sharifi H, Manavipour D, Askari F. Psychometric properties of the differentiation of self inventory. *J Ind/Organ Psychol*. 2014;5(18):9-22. (Persian).
23. Aghasinejad S, Khodabakhshi-Koolae A, Falsafinejad MA, Sanagoo A. Relationship between Family Function and Self-differentiation with Homesickness of Dormitory Girl Students. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*. 2020;7(6):46-52. (Persian). doi: 10.21859/ijpn-07066
24. Peleg O, Rahal A. Physiological symptoms and differentiation of self: A cross-cultural examination. *International Journal of Intercultural Relations*. 2012;36(5):719-27. doi: 10.1037/e579162012-160
25. Amani M, Shariatipour A. Comparison of Self-Differentiation and Identity Statuses in Twins and Nontwins. *Twin Research and Human Genetics*. 2021;24(3):176-83. doi: 10.1017/thg.2021.28
26. Yildiz B. Self-differentiation and self-concealment: serial mediation by self-compassion and intolerance of uncertainty. *Educational and Developmental Psychologist*. 2022;8:1-11. doi: 10.1080/20590776.2022.2111210
27. Peleg O, Zoabi M. Social anxiety and differentiation of self: A comparison of Jewish and Arab college students. *Personality and Individual Differences*. 2014;68:221-8. doi: 10.1016/j.paid.2014.04.032
28. Mohsenzadeh, F; Nazari, A.M. & Arefi, M. Paternal family experiences and perceptions of hostile marital conflicts. *Consulting research*. 2011;10(38):7-24. (Persian).
29. Bridge En. Review of a case study in light of Bowen theory: Differentiation of self. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*. 2019;3(5):65-72.
30. Hajian Moghaddam, F; Salehi Amiri, R. & Ghaffari, Gh. Designing a strong family model, (The subject of the vision document of the Islamic Republic of Iran until 1404). *Iranian Journal of Social Studies*. 2017;11(1):36-68. (Persian).
31. Schwartz OS, Dudgeon P, Sheeber LB, Yap MB, Simmons JG, Allen NB. Parental behaviors during family interactions predict changes in depression and anxiety symptoms during adolescence. *Journal of abnormal child psychology*. 2012;40(1):59-71. doi: 10.1007/s10802-011-9542-2
32. Soleimannejad A. The effect of psychoanalysis on increasing the differentiation of self from the family in nursing students. *Scientific-research monthly Journal of Urmia University*. 2010;21(1):42-52. (Persian).
33. Hooper LM, DePuy V. Mediating and moderating effects of differentiation of self on depression symptomatology in a rural community sample. *The Family Journal*. 2010;18(4):358-68. doi: 10.1177/1066480710374952
34. Chung H, Gale J. Family functioning and self-differentiation: A cross-cultural examination. *Contemporary Family Therapy*. 2009;31:19-33. doi:

- 10.1007/s10591-008-9080-4
35. Mohammadi Barmi H, Keshavarz Afshar H. The role of family functioning and maternal differentiation in predicting anxiety in adolescent girls. *Journal of Women (Institute of Humanities and Cultural Studies)*. 2015;7(4):101-31. (Persian).
 36. Vaziri N, Nezhadmohamad Namaghi A. Predicting marital conflicts based on early maladaptive schemas, difficulty in emotion regulation and differentiation in couples. *Women and Family Studies*. 2020;13(49):147-65. (Persian).
 37. Choi SW, Murdock NL. Differentiation of self, interpersonal conflict, and depression: The mediating role of anger expression. *Contemporary family therapy*. 2017;39:21-30. doi: 10.1007/s10591-016-9397-3
 38. Glad GE. The effect of self-differentiation on marital conflict. *American journal of pastoral counseling*. 1999;2(4):65-76. doi: 10.1300/J062v02n04_05
 39. Jankowski PJ, Hooper LM. Differentiation of self: A validation study of the Bowen theory construct. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. 2012;1(3):226. doi: 10.1037/a0027469
 40. Gushue GV, Mejia-Smith BX, Fisher LD, Cogger A, Gonzalez-Matthews M, Lee YJ, et al. Differentiation of self and racial identity. *Counselling Psychology Quarterly*. 2013;26(3-4):343-61. doi: 10.1080/09515070.2013.816839
 41. Skowron EA, Holmes SE, Sabatelli RM. Deconstructing differentiation: Self regulation, interdependent relating, and well-being in adulthood. *Contemporary Family Therapy*. 2003;25:111-29. doi: 10.1023/A:1022514306491
 42. Tuason MT, Friedlander ML. Do parents' differentiation levels predict those of their adult children? and other tests of Bowen theory in a Philippine sample. *Journal of counseling psychology*. 2000;47(1):27. doi: 10.1037/0022-0167.47.1.27
 43. Lampis J, Cataudella S. Adult attachment and differentiation of self-constructs: A possible dialogue? *Contemporary Family Therapy*. 2019;41:227-35. doi: 10.1007/s10591-019-09489-7
 44. Yavuz Güler Ç, Karaca T. The role of differentiation of self in predicting rumination and emotion regulation difficulties. *Contemporary Family Therapy*. 2021;43(2):113-23. doi: 10.1007/s10591-020-09559-1
 45. Skowron EA, Dendy AK. Differentiation of self and attachment in adulthood: Relational correlates of effortful control. *Contemporary family therapy*. 2004;26:337-57. doi: 10.1023/b:coft.0000037919.63750.9d
 46. Walsh J, Harrigan M. The termination stage in Bowen's family systems theory. *Clinical Social Work Journal*. 2003;31:383-94.
 47. Skowron EA, Stanley KL, Shapiro MD. A longitudinal perspective on differentiation of self, interpersonal and psychological well-being in young adulthood. *Contemporary Family Therapy*. 2009;31:3-18. doi: 10.1007/s10591-008-9075-1
 48. Miller RB, Anderson S, Keala DK. Is Bowen theory valid? A review of basic research. *Journal of marital and family therapy*. 2004;30(4):453-66. doi: 10.1111/j.1752-0606.2004.tb01255.x
 49. Buhl HM, Scholwin B, Noack P. Individuation in adults' family interactions: An observational study. *Journal of Adult Development*. 2015;22:100-11. doi: 10.1007/s10804-014-9204-z
 50. Erdem G, Safi OA. The cultural lens approach to Bowen family systems theory: Contributions of family change theory. *Journal of Family Theory & Review*. 2018;10(2):469-83. doi: 10.1111/jftr.12258
 51. Crabtree SA, Bell CA, Rupert DA, Sandage SJ, Devor NG, Stavros G. Humility, differentiation of self, and clinical training in spiritual and religious competence. *Journal of Spirituality in Mental Health*. 2021;23(4):342-62. doi: 10.1080/19349637.2020.1737627
 52. Moral MA, Chimpén-López CA, Lyon TR, Adsuar JC. The relationship between differentiation of self and psychological adjustment to separation. In *Healthcare*. 2021;16(9):738. doi: 10.3390/healthcare9060738
 53. Kim H, Prouty AM, Smith DB, Ko MJ, Wetchler JL, Oh JE. Differentiation and healthy family functioning of Koreans in South Korea, South Koreans in the United States, and white Americans. *Journal of marital and family therapy*. 2015;41(1):72-85. doi: 10.1111/jmft.12049
 54. Kim SO, Jeon YJ. A study on relationships among university students' self-differentiation, self-esteem and mental health: Focused on depression and anxiety. *Korean Journal of Human Ecology*. 2013;22(4):539-58. doi: 10.5934/kjhe.2013.22.4.539
 55. Dibazer S, Sabouri Z, Nouri Sadegh J, Bakhtiarpour S. Predicting Students' Quality of Life based on Self-

- differentiation, Mindfulness, and Social Intelligence. *Psychology and Education*. 2021;58(4):1860-72.
56. Moon WH, Kim JY. Stress and depression in the Korean college students: Mediated effects of self-differentiation and self-efficacy. *Bio-inspired Neurocomputing*. 2021;12:151-61. doi: 10.1007/978-981-15-5495-7_8
57. Hocaoglu FB, Işık E. The role of self-construal in the associations between differentiation of self and subjective well-being in emerging adults. *Current Psychology*. 2022;30:1-2. doi: 10.1007/s12144-021-02527-4
58. Kim-Appel D, Appel J, Newman I, Parr P. Testing the effectiveness of Bowen's concept of differentiation in predicting psychological distress in individuals age 62 years or older. *The Family Journal*. 2007;15(3):224-33. doi: 10.1177/1066480707301291
59. Nilab R, Ghanbari Hashem Abadi B, Kimiaee S. The Effectiveness of Bowen's Approach on Self-Differentiation and Marital Satisfaction among Turkish and Turkmen Women. *Research in Clinical Psychology and Counseling*. 2019;9(1):34-50. (Persian).
60. Talmon A, Salomon NS, Ginzburg K. Differentiation of the self and the body and adjustment to motherhood—A latent class analysis. *Journal of Affective Disorders*. 2020;276:287-96. doi: 10.1016/j.jad.2020.07.093
61. Thompson R. Theories and techniques of counseling. 1st ed. Translator: Ismaili, M. Tehran: Scientific & Cultural Publications; 2003.
62. Iman MT, Khajeh Nouri B. Meta-analysis: A way to study of studies. *Hozeh va Daneshgah*. 2006;12(49):83-120. (Persian).
63. Abedi A, Arizi HR, Mohammadzadeh F. An introduction to meta-analysis research method in educational research. *Hozeh va Daneshgah*. 2006;12(49):122-40. (Persian).
64. SohrabiFard N. An overview of the basics of meta-analysis. *Quarterly Journal of Iranian Psychologists*. 2006;3(10):169-72. (Persian).
65. Malboosbaf R, Azizi F. What is Systematic Review and how is it written. *Research in Medicine Research Journal of Shahid Beheshti University of Medical Sciences and Health Services*. 2010;34(3):207-3. (Persian).
66. Akbari Zardkhaneh, S. & Attari, M. The need to measure and report size-effect indicators in psychological research. *Journal of Psychological Growth*. 2015;5(14):29-66. (Persian).
67. Calatrava M, Martins MV, Schweer-Collins M, Duch-Ceballos C, Rodríguez-González M. Differentiation of self: A scoping review of Bowen Family Systems Theory's core construct. *Clinical psychology review*. 2022;91:102101. doi: 10.1016/j.cpr.2021.102101
68. Chung, J.J & Shin, S.H. Mediating Effects of Cognitive Emotion Regulation on Influences of Self-differentiation and Family Function in High School Students' Problem Behavior. *Journal of Korean Academy of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 2017;26(3):248-59. doi: 10.12934/jkpmhn.2017.26.3.248
69. Jafari Soltanabadi A, Monirpoor N, Mirzahouseini H. The Association of Couples' Feeling of Happiness with Differentiation of Self (DoS) and Early Object Relations with the Mediating Role of Religious Marital Satisfaction. *Journal of Applied Family Therapy*. 2021;2(1):159-76. (Persian).
70. Mohammadi H, Asghari Ibrahimabad MJ. The mediating role of creative thinking in the relationship between self-differentiation and self-actualization of couples in Mashhad. *The Women and Families Cultural-Educational*. 2020;14(50):107-24. (Persian).
71. Valizadeh H, Eskandari F. Prediction of psychological well-being based on quality of life and dimensions of self-differentiation among married women in Kermanshah. In *The first international conference on new researches in counseling psychology and behavioral sciences*, Tehran, Marjea Danesh Civilica publisher 2018. <https://civilica.com/doc/913081>
72. Lotfi B, Jajarmi M, Mohammadipour M. The Effectiveness of Communication Theory Based on Communication Theory on Distinction and Couples' Marital Conflicts. (Persian).
73. Hosseinizadeh M. Examining the relationship between differentiation of self components and social adjustment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2014;113:84-90. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.01.014
74. Keshavarz-Afshar H, Ghanbarian E, Jebeli SJ, Saadat SH. The relationship between differentiation of self and early maladaptive schemas with family performance components among the military women residing in Tehran, Iran. *Journal Mil Med*. 2019;20(6):635-44.

75. Ross AS, Murdock NL. Differentiation of self and well-being: The moderating effect of self-construal. *Contemporary Family Therapy*. 2014;36:485-96. doi: 10.1037/e551352014-001
76. Isık E, Bulduk S. Psychometric Propertise of the Differentiation of Self Inventory -Revised in Turkish Adults .J Marital and Family Therapy. 2015; 41(1):102-12. doi: 10.1111/jmft.12022
77. Lam CM, Chan-So PC. Validation of the Chinese version of Differentiation of Self Inventory (C-DSI). *Journal of marital and family therapy*. 2015;41(1):86-101. doi: 10.1111/jmft.12031
78. Mozas-Alonso M, Oliver J, Berástegui A. Differentiation of self and its relationship with marital satisfaction and parenting styles in a Spanish sample of adolescents' parents. *Plos one*. 2022;17(3):e0265436. doi: 10.1371/ journal.pone.0265436
79. Mam Salehi H, Moradi O, Arefi M, Yar-Ahmadi Y. Mediating role of communication patterns in relationship between self-differentiation and sexual satisfaction. *Iranian journal of psychiatry and clinical psychology*. 2020;26(2):154-69. (Persian).
80. Bradbury TN, Fincham FD, Beach SR. Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of marriage and family*. 2000;62(4):964-80. doi: 10.1111/j.1741-3737.2000.00964.x